

NEKAJ O REVOLUCIONARNI POTI PAVLA INGLIČA-BARA

Barbarčev Pavle iz Gorenje vasi, komunist, mitraljezec, vodnik, komandant bataljona, vosovec, diverzant in operativni oficir Oddelka za zaščito naroda, se je rodil 10. aprila 1913 v Gorenji vasi v Poljanski dolini. Kot kmečki sin je zgodaj prišel za delo in do izbruha vojne, ko je bil star osemindvajset let, je delal doma na kmetiji.

V narodnoosvobodilno gibanje se je vključil poleti 1941 in z nekaterimi sovaščani začel takoj vneto zbirati orožje, ki so ga skrivali na Barbarčevi domačiji. Na poziv organizacije komunistične partije iz Poljan se je Bar 6. decembra 1941 s skupino sovaščanov prostovoljno priključil partizanom; zbrali so se na domačiji Pavla Kalana, po domače pri Muhu v Vinharjih. Partizanski enoti se je pridružil oborožen z zbrojevko. To skupino borcev sta vodila organizatorja narodnoosvobodilnega gibanja v Poljanski dolini Maks Krmelj, po domače Krivar iz Hotovlje, kot rajonski partijski sekretar, in Rudolf Robnik, po domače Šeškov iz Zabje vasi, kot komandir. V dneh od 6. do 12. decembra 1941 so tako v Vinharjih nastajali prvi zametki Poljanske čete. Dvajset borcev prostovoljcev je bilo oboroženih s 14 puškami in dvema zbrojevkama. Ko je decembra v poljanske hribe prispel Cankarjev bataljon, se je omenjena skupina priključila 2. četi tega bataljona.

Po ukazu komande bataljona so Bara takoj poslali na Zirovski vrh in v Kladje, kjer je navdušil mladince za požig mostu čez Soro na Trebiji. Akcijo so izvedli 19. decembra 1941. Kot borca Cankarjevega bataljona je zatem vojna pot vodila Bara v Dražgoše, kjer si je kot mitraljezec udeležil znamenite dražgoške bitke. Spomladi leta 1942 je bil na Jelovici v vrstah Selške čete. Vendar ga že naslednjo zimo 1942/43 srečamo na Zirovskem vrhu v Poljanski četi, kjer je z vodom te čete prezimoval. Prezimovanja pa ni treba jemati dobesedno, saj je 27. januarja 1943 s svojo skupino ponovno požgal trebijski most z namenom, da pre-

prečijo izselitev zavednih žirovskih družin, predvsem pa tistih, katerih sinovi so bili v Poljanski četi.

Marca 1943 je bil Bar imenovan za komandanta III. Poljanskega bataljona, vendar ga je vodil le do 10. aprila, ko je kot izkušen prvoborec moral prevzeti organizacijo varnostne obveščevalne službe (VOS) v Poljanski dolini. S to funkcijo je postal Bar strah in trepet za okupatorja na škofjeloškem področju. V tej vlogi se je odlično znašel, o čemer priča v tem času vrsta spretno izvedenih akcij. Nemci so za živega ali mrtvega Bara razpisali nagrado pet tisoč mark. Nemški sodelavci in domači izdajalci so pred njim bežali v zavetje nemških postojank v Kranj.

Pavle Inglič-Bar, fotografiran 26. junija 1943 na Zirovskem vrhu pri Zirovski četi. Fot. Stanislav Kavčič-Dušan, borec Zirovske čete

Bar, fotografiran leta 1944

in dalje na Koroško. Vsem zankam in zasledam, ki so mu jih nastavljali, se je Bar spretno in včasih že kar drzno izmikal.

Tako je Bar 9. maja 1943 pred žirovsko cerkvijo v partizanski uniformi prebral razglas osvobodilnih sil, da naj kmetje bojkotirajo obvezno oddajo živil Nemcem in naj rajši z živežem podpro partizanske enote. Razglas je prebral hladnokrvno pri belem dnevu, resda zavarovan z mitraljezo trojko Žirovske čete le 150 metrov zračne črte od nemške orožniške postojanke. Podobno je pozval Gorenjevaščane, le da so ga tokrat varovali trije mitraljezci Poljanske čete.

Dne 23. junija 1943 je nemška patrulja pri kmetu Jožetu Štucinu, po domače Podlešanu, na Žirovskem vrhu iz zasede presenetila obhodnico Žirovske čete in pri tem ubila Franca Mrovljeta-Jelena. Ko je Bar izvedel, da ima ta napad na vesti tudi nemški orožnik Friedrich Gorianz iz Gorenje vasi, ga je toliko časa zasledoval, dokler ga ni likvidiral.

V hiši aktivistke Anice Trampuž v Goricanah je Bar 5. novembra 1943 s skupino vosovcev padel v zasedo Gestapa. Iz skoraj brezupne situacije se je edini rešil

tako, da se je z ročnimi bombami prebil iz hiše v zavetje bližnjega gozda.

Bar je dne 24. septembra 1943 vodil tudi akcijo miniranja železniške proge med Medvodami in Mednim. Minirali so tovorni vlak, ne vedoč, da prevažata strelivo. Ob eksploziji je bila uničena vsa kompozicija s sedemnajstimi vagoni.

Barova izredna fizična kondicija in zdravje sta mu dovoljevala, da je bil v nomer prisoten na tako obsežnem terenu kot sta Poljanska in Selška dolina vse do Medvod. Njegovi sodelavci so mu pogosto težko sledili pri hitrih in oddaljenih akcijah. Zaradi tovariškega odnosa je bil pri borbah zelo priljubljen. Njegova drznost in popolno zaupanje sotovarišev pa je večino akcij uspešno privedla do zastavljenih nalog in ciljev.

Zanimivo je, da je bil Bar navdušen fotoamater, a še posebej je leta 1944 veliko fotografiral. Večkrat je uporabljal samosprožilec in zato so na fotografijah pogosto popolne partizanske enote z njim vred. Vendar ga je smrt presenetila in tako negativov, ki bi bili dragocena dokumentacija, ni nikjer. Bar je padel 16. februarja 1945 blizu Renč.

Viri

Zbornik dokumentov in podatkov o NOV, VI/2 (1953) dok. 2, str. 11; dok. 130, str. 327, zap. št. 28.

Zbornik dokumentov in podatkov o NOV, VI/4 (1958) dok. 144, str. 402–404.

Zbornik dokumentov in podatkov o NOV, VI/5 (1960) dok. 95, str. 247–251; dok. 130, str. 430 oznaka *k*, str. 431 oznaka *n*.

Narodnoosvobodilna vojna na Slovenskem, Ljubljana 1977, str. 197 (predzadnji odstavek).

J. Vidic, Sedem krst za Ronkarjevo družino, Ljubljana 1977, str. 125–128 in 164 do 166 (povzeto iz poročila centralni komisiji VOS z dne 27. 10. 1943).

V. Demšar, Zrtve narodnoosvobodilne vojne iz občine Škofja Loka, Loški razgledi 22, 1975, str. 197.

V. Govekar, Kronistični zapis o Žireh in Žirovcih med osvobodilnim bojem in ljudsko revolucijo, Loški razgledi 14, 1967, str. 29 (tretji odstavek), str. 32 (peti odstavek).

Matični urad Gorenja vas, mrliška knjiga letnik 1943, str. 37; Friedrich Gorianz, ustreljen 18. 7. 1943.

Podatki: Adolf Kosterov-Janez, Kranj, Suceva 12 (ustni vir); Anton Bušljeta-

Cveto, Ljubljana, Ul. Pohorskega bataljona 213 (ustni vir); Viktor Osredkar-Boris, Sovodenj, Javorjev dol 3 (ustni vir); Jan-ko Jurca-Simon, Žiri 10 (ustni vir); Slav-

ko Šorli, Koper, Bidovčeva 11 (ustni vir); Jože Miklavčič, Cerkno 66 (pismeni vir); lastni spomini avtorja — soborca Bara.

Janko Mrovlje-Marko

JANEZKOVA ROŽICA

V zadnjem Zborniku grosupeljske občine je v prevodu objavljeno, kaj je napisal ameriški slovenski pisatelj Louis Adamič, rojak iz grosupeljske občine, o Dražgošah v svoji med vojno izdani knjigi »My native land« (Moja rojstna dežela).¹ Z ženo Stello sta jih obiskala l. 1932 z avtom iz Bohinja čez Rovtarico. Nanje sta se potem spominjala deset let kasneje, ko je v Ameriko prišlo poročilo o dražgoški bitki, ki je o partizanih govorilo še kot o gverilcih. Takole piše Adamič o svojem obisku v Dražgošah:

»Poleti 1932 sva bila Stella in jaz pri Bohinjskem jezeru. Hodila sva na dolge izlete po hribovitih poteh. Neko jutro sva prečkala ozko pot med dvema vrhovoma in se spuščala v dolino, ki naju je vabila z višine. Prišla sva v vas, Dražgoše imenovano.

To je bila ena od večjih slovenskih vasi, imela je približno 80 hiš z okrog 450 prebivalci; stara občina; starejši kmet, ki sem ga nagovoril, naju je ponosno odpeljal v cerkev in nama pokazal baročni oltar iz leta 1658.

Večina vaščanov je bila revna in se je komaj prebijala. Toda vas je bila zelo privlačna. Rože so rastle iz loncev in škatel na oknih prijaznih hiš. Kosilo v vaški gostilni blizu cerkve je bilo dobro. In vsakdo, ki naju je srečal, je bil presenečen, ker sva bila iz Amerike. Pogovarjal sem se z Dražgošani, ki so imeli sorodnike v Clevelandu, Pittsburgu in Iron Rangeu. Spraševali so me radovedno, ali jih poznam.

Toda najprijaznejši dogodek sva doživela, ko sva zapuščala Dražgoše. Na cesti sva srečala fantka, ki se je zaustavil pred nama, gledal naju je in se smehljaj. Bil je okrog 4 leta star, krepek, rdečeličen, s čopom zlato slamnatih las in bil je poln zdravja. Imel je srajco iz domačega platna, ki je bila še čista, in zakrpane kratke hlače do pod kolen. Svoje oguljene čevlje je na pol zaril v cestni prah.²

»Ali ni čudovit?« je vzkliknila Stella po angleško. Fantek ni razumel njenih besedi, je pa vedel, da sva ga vesela. »Kako ti je ime?« sem ga vprašal po slovensko. »Janezek,« je odgovoril. »Ja-ne-zek,« je ponovila Stella nerodno. »Džoni,« sem ji prevedel. Fantek je očitno vedel, da sva Amerikanca. »Moj stric Janez je tudi v Ameriki,« je rekel. Molče sva ga gledala. Široko odprte plave oči so izžarevale sonce in veselje. Neprenehoma se je živahno smehljaj.

Njegov pogled se je zaustavil na divji rožici ob robu ceste. Z okroglimi prstki je segel po njej, jo malo otresel in jo dal Stelli. Potem pa je naenkrat vzkliknil zbogom in zbežal.

Ko sva se vrnila v hotel ob jezeru, je Stella dala rožico v vazico z vodo. Govorila sva, da bova še šla v Dražgoše, toda tega nisva storila. Stella je vzela divjo rožico iz vazice in jo stisnila v knjigi. Še danes jo ima. Še celih deset let po tem srečanju sva se pogosto spominjala Janezka in razmišljala, kako je z njim. Stella je rada govorila: »Sedaj mora biti star okrog šest ali osem... deset... dvanajst let.«

Takole pa je napisal Adamič o spominih na Dražgoše, ko je iz poročil izvedel o dražgoški bitki in maščevalnem divjanju Nemcev:

»Ko so spomladi 1941 nacisti in fašisti zasedli Jugoslavijo, so Nemci prišli tudi v Dražgoše.

Približno 15 mesecev pozneje sem prejel v Ameriki sporočilo, da so Nemci v začetku 1942 uničili vas Dražgoše.

Dne 31. decembra 1941 proti večeru je prišla v vas precej številna četa slovenskih gverilcev, umikajoča se pred hudim mrazom v visokih hribi. Razmestili so se po vaških hišah. Vaščani so kljub strahu pred posledicami radi pomagali gverilcem.

Nacistična vojska je bila razmeščena v približno 5 km oddaljeni postojanki. Ko so Nemci izvedeli, da so gverilci v vasi, so